

Graudu audzētāji noskaņoti optimistiski

Cenas, eksporta pieprasījums un laika apstākļi graudu audzētājiem arī šogad ļauj cerēt uz labu sezonu

INGRĪDA
MIČĀNE

"Kovidlaiki graudkopību nav tik ļoti ietekmējuši kā citas tautsaimniecības nozares, taču zināmas pārmaiņas ir notikušas – gan darbu organizēšanas ziņā, gan saskarsmē ar cilvēkiem, gan arī produkcijas pieprasījuma un cenu jomā," tā šī brīža situāciju nozarē raksturo kooperatīva "Durbes grauds" valdes priekšsēdētājs Sandris Bēča. Viņš stāsta, ka jau gada sākumā bija vērojams graudaugu cenu kāpums. Cik ilgi tas turpināsies, šobrīd neviens neprognozē, taču laukos aktīvi gatavojas sējai. "Kurzemē labvēlīgie laika apstākļi 2020. gada rudens sējai, sējumiem draudzīga ziema un lauksaimnieku prasmīgais darbs ir radījuši potenciālu labai ražai. Ne sliktākai, kā iepriekšējā sezonā. Citos Latvijas reģionos nav tik ļoti paveicies ar ziemošanas apstākļiem un sējumos ir vērojams sniega pelējums, kas, visticamāk, ražai par labu nenāks. Tomēr kopumā salikumā ar labu cenu un veiksmīgu vasaras sezonu rezultāts varētu būt labs," saka kooperatīva vadītājs.

Arī Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs un kooperatīva "VAKS" vadītājs Indulis Jansons norāda, ka šajā pavasarī daudzos Latvijas laukos uz sējumiem – ziemas kviešiem un rudziem – atklāts sniega pelējums, kas radās, kad uz nesasalūšas zemes sasnīga bieza sniega kārta, neļaujot sējumiem elpot, taču kopumā sējumi pārziemojuši labi. "Lauksaimnieki plāno pavasarī sēt kviešus, miežus, pākšaugus, arī vasaras rapsi, jo no šīs kultūras, ja to nevar nosargāt ar atbilstošiem augu aizsardzības līdzekļiem, labu un pilnvērtīgu ražu rudenī nevar novākt. Tīrumi ir labi jāsagatavo, jāiekopj un jākopj, lai vispār var domāt par ražas iegūšanu," tā I. Jansons.

Jāinvestē tehnoloģijās

AS "Swedbank" lauksaimniecības eksperts Raimonds Miltiņš uzskata, ka graudu audzētā-

GRAUDAUGU KOPRAŽA UN SĒJUMU PLATĪBA LATVIJĀ

Gads	Kopraža (tūkst. t.)	Platība (tūkst. ha)
2010	1436	542
2011	1412	527
2012	2125	575
2013	1949	584
2014	2227	655
2015	3022	672
2016	2703	716
2017	2693	704
2018	2057	691
2019	3163	742
2020	3415	750

ULDA GRAUDIŅA FOTO

VALDA SEMJONOVA FOTO

Kooperatīva "Durbes grauds" valdes priekšsēdētājs Sandris Bēča: "Kurzemē labvēlīgie laika apstākļi 2020. gada rudens sējai, sējumiem draudzīga ziema un lauksaimnieku prasmīgais darbs ir radījuši potenciālu labai ražai."

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas valdes priekšsēdētājs un kooperatīva "VAKS" vadītājs Indulis Jansons: "Kopumā sējumi pārziemojuši labi, lai gan pavasarī daudzos Latvijas laukos uz tiem atklāts sniega pelējums, kas radās, kad uz nesasalūšas zemes sasnīga bieza sniega kārta, neļaujot sējumiem elpot."

jiem jābūt optimisma pilniem, jo jau no pagājušā gada beigām ir bijusi iespēja fiksēt jaunās ražas cenu par aptuveni 10–20 eiro/t lielāku nekā gadu iepriekš, turklāt vēsturiski tā ir bijusi augstākā cena kopš 2012. gada.

"Ja līdz šā gada martam graudu cenas vairāk noteica pasaules graudu krājumi un investīciju apjomi jaunai ražai, patlaban daudz lielāka uzmanība tiek pievērsta laikapstākļu prognozēm un sējumu stāvoklim pēc ziemošanas graudu lielražošanas reģionos. Vērtējot 2020./2021. gada graudu audzētāju datus, var secināt, ka ražība un cena ir bijusi virs pēdējo piecu gadu vidējā rādītāja, kas daļai Latvijas saimniecību ļāvis sasniegt rekordus cienīgus rezultātus. Kopumā pagājušajā sezonā no gandrīz 900 tūkst. ha lielas kviešu un rapsu platības tika novākti ap 3,9 miljoni tonnu ražas, kas ir par 300 tūkst. tonnu vairāk nekā gadu iepriekš. Tas liecina, ka investīcijas modernizācijā un precīzās tehnoloģijās atmaksājas. Tās ļauj saimniekiem iegūt augstākas ražas un strā-

dāt daudz efektīvāk, uzskata R. Miltiņš.

Jautāts par ieteikumu zemniekiem pirms šīs sezonas sākuma, viņš norāda uz nepieciešamību pielāgot saimniekošanu vides prasībām. "Lai izpildītu CO₂ izmešu samazināšanas plānu un mūsu lauksaimnieciskā ražošanas būtu videi un klimatam draudzīgāka, zemniekiem noteikti jāsaņem ieviest savās saimniecībās ilgtspējīgākas kultūras un tehnoloģijas, kas audzēšanai prasītu mazāk darba stundu, ūdens, degvielas, minerālmēslojuma, augu aizsardzības līdzekļu u. c. Tā var izrādīties atslēga uz kvalitatīvākas, drošākas un ilgtspējīgākas pārtikas ražošanu, kas nodrošinātu biznesa dzīvotspēju ilgtermiņā."

Eksports un patēriņš aug

Graudu eksporta potenciāls atkarīgs no daudziem faktoriem – politiskiem lēmumiem, nodokļiem, laika apstākļiem, transporta, valūtas kursa, naftas cenas, graudu ražības un kvalitātes u. c. Par Latvijas lielākiem eksporta konkurentiem

tiek uzskatīti – Krievija, Ukraina, Francija, Grieķija, Rumānija, Lietuva. Pašreizējais sējumu stāvoklis šajās valstīs ir apmierinošs vai labs, kas ļauj cerēt, ka cenas un pieprasījums saglabāsies esošajā līmenī, prognozē Zemkopības ministrijas Tīrģus un tiešā atbalsta departaments. Pērn Latvijas graudu eksporta apgrozījums vērtības izteiksmē salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pieauga par 18% un sasniedza 638 miljonus eiro. Savukārt eksportēto graudu apjoms (ieskaitot reeksportu) palielinājās par 15% un veidoja 3,39 miljonus tonnu. Latvijas graudu eksportā ierasti dominē kvieši (87%), rudzi (5%), mieži (4%) un auzas (2%). Savukārt nozīmīgākās eksporta partnervalstis bija trešās valstis, kuru īpatsvars sasniedza 84% no graudu eksporta kopapjoma, salīdzinājumā ar gadu iepriekš, eksporta īpatsvars pieaudzis par 17%. Svarīgākās partnervalstis eksportā bija Nigērija (25% no graudu eksporta kopapjoma), Saūda Arābija (12%) un Alžīrija (12%).

Labas sezonālās izredzes stiprina arī fakts, ka graudu patēriņš pasaulē pieaug. Piemēram, pateicoties pieprasījumam Ķīnā, kviešu patēriņš šajā sezonā pieaugs par 3,9%, sasniedzot 775,9 miljonus tonnu. Savukārt rudzu, miežu un auzu patēriņš salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu pieaugs attiecīgi par 15%, 3% un 9%, galvenokārt pieaugot rudzu prognozētam patēriņam Eiropas Savienībā un Krievijā. Miežu patēriņš pieaug

bijušajās padomijas valstīs, savukārt auzu patēriņa prognozes liecina par patēriņa pieaugumu Eiropas Savienībā.

Nozīmīgs darījums

Jāpiezīmē, ka Latvijā šī sezona iesākusies ar nozīmīgu darījumu, kas nākotnē varētu mainīt spēles noteikumus Baltijas graudu pārstrādes tirgū. Proti, AS "Dobeles dzirnavnieks" akcionāri martā paziņoja par Lietuvas kompānijas "Baltic Mill" iegādi. Tā kā lietuviešiem citu uzņēmumu starpā pieder arī AS "Rīgas dzirnavnieks", darījums ietekmēs gan graudu iepirkuma apjomu, gan mainīs akcentus eksporta tirgos un investīciju pārdaļē. "Dobeles dzirnavnieka" un "Baltic Mill" apvienošanās varētu veicināt lauksaimniecības produkcijas pārkonvertēšanu par produkciju ar pievienoto vērtību, attiecīgi audzējot šo sadaļu kopējā apjomā un sniedzot piensumu valsts ekonomikā.

Ekonomikas ministrs Jānis Vitenbergs, komentējot darījumu, "Latvijas Biznesam" atzina, ka tas ir nozīmīgs ieguvums Latvijas ekonomikā. "Dobeles dzirnavnieks" ir viens no vadošajiem Latvijas pārtikas ražotājiem, kas apvienošanās rezultātā palielinās savu konkurētspēju starptautiskā tirgū, eksportējot pārtikas preces ar augstu pievienoto vērtību. Gandarījums arī, ka uzņēmums ir spējis veiksmīgi attīstīties Covid-19 krīzes laikā," norādīja ministrs.

LIELĀKIE GRAUDKOPĪBAS PĀRSTRĀDES/TIRDZNICĪBAS UZŅĒMUMI PĒC APGROZĪJUMA

Uzņēmums	2018. g. apgr.	2018. g. peļņa	2019. g. apgr.	2019. g. peļņa
SIA "Jupaks"	186 559 539	-763 744	358 475 750	625 197
SIA "Elagro Trade"	102 563 488	229 476	158 933 237	-226 026
AS "Dobeles dzirnavnieks"	117 350 457	3 765 594	129 638 617	4 198 595
AS "Rīgas dzirnavnieks"	23 564 562	-415 575	24 119 470	-372 571
SIA "BASF"	2 110 038	-501 678	20 291 710	307 818
Kooperatīvs "Durbes grauds"	10 740 306	105 581	17 216 841	52 040

AVOTS: FIRMAS.LV